

Eugeniusz Wilgocki, Anna Uciechowska-Gawron

Wieleń, woj. pilskie. Zamek

Informator Archeologiczny : badania 18, 149-150

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WARSZKOWO, gm. Stawno
woj. słupekie
Stanowisko 26

patr
okres wpływów rzymskich

WEKLICE, gm. Elbląg
woj. elbląskie
Stanowiska 2 i 4

Muzeum Zamkowe
w Malborku

Badania prowadził dr Antoni Pawłowski. Finansował WKZ w Elblągu. Trzeci sezon badań. Szesć wczesno-średniowiecznych grodzisk pruskich.

Grodzisko - stanowisko nr 2. Celem prac było dalsze rozpoznanie konstrukcji obwodu warownego, przejazdu bramnego wraz z bramą i zabudowy znajdującej się pierwotnie na majdanie.

W wykopie II/83 wyeksploatowano do calca południową część, w której znajdował się relikt wieży bramnej wykonanej z bali drewnianych, najpewniej dębowych. Wieża ta została spalona a jej zgliszczą uległw nieznacznieu przemieszczeniu w kierunku południowym lub też przewróciła się ona w tym kierunku w czasie pożaru. Na podstawie odkrytych śladów po słupach, z których jeden znajdował się w osi przejazdu możemy przypuszczać, że był on dwutraktowy a pełna jego szerokość i szerokość wieży wynosiła około 4 m. Rozstaw śladów po słupach na linii N - S również wynosił około 4 m, a zatem był to wieża założona na planie kwadratu o boku około 4 m.

Wykonany przekrój przez wał wewnętrzny wskazuje na dwuetapowość sypania wału lub też na jego rzubodowę. Wyniki uzyskane w toku dalszej eksploatacji tego wykopu powinny wyjaśnić ten problem.

W wykopie IV/83 założonym na majdanie grodu odkryto fragment budynku słupowo-plecionkowego, nieznacznie zagłębiony w podłoże. Odsłonięty fragment miał 4 m, jednakże trudno stwierdzić czy jest to szerokość czy długość budynku, albowiem nie wiadomo jak były one ustalone w stosunku do wału - długością czy szerokością. W północnej partii budynku znajdowało się palenisko z obstawą kamienną, kształtu niemal kołistego o średnicy około 1,2 m.

Na podstawie dotychczasowych prac wykopaliskowych możemy wnioskować, że grodzisko to jest pozostałością grodu refugialnego, w którym chroniła się ludność Pogezanów w czasie zagrożenia. Zapewne gród ten został spalony w czasie walk Pogezanów z Krzyżakami w trakcie drugiego powstania pruskiego, kiedy to Krzyżacy opanowali gród nr 1 określany przez P. Dushburga jako castrum Weklic. Minimalna ilość znalezionej materiału ruchomego poświadcza o przypuszczenie, utrudnia zarazem precyzyjne określenie chronologii. Dlatego też datujemy to grodzisko na drugą połowę XII - pierwszą połowę XIII w.

Grodzisko - stanowisko nr 4. W celu dalszego rozpoznania grodziska założono wykop w domniemanym przejściu bramnym, oznaczając go symbolem III/84.

Na głębokości od 70 do 100 cm, pod rozsypaniem wału odsłonięto ślady po słupach palisady biegnącej północną krawędzią grodziska oraz ślady po słupach bramy - jej północnej części. Nad bramą znajdowała się wieża wsparta na czterech słupach narożnych. Miała ona 3 m długości i około 2,5 m szerokości. Do jej ścian południowej dochodził wał, do naroża północno-zachodniego - palisada a od północy znajdowało się urwisko.

Uzyskane wyniki wskazują na istnienie stałej zabudowy grodu znajdującej się w pobliżu wału. Znaleziony materiał zabytkowy /ułamki naczyń, przedmioty codziennego użytku/ pozwala na datowanie tego obiektu na drugą połowę XIII - pierwszą połowę XIII w. Był to najpewniej punkt oporu Pogezanów w walce z Krzyżakami.

Materiał znajduje się w Muzeum Zamkowym w Malborku.

Badania na stanowisku nr 4 zostały zakończone, natomiast na stanowisku nr 2 będą kontynuowane.

WIELEŃ
woj. pilskie
Zamek

P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Szczecinie

Badania prowadził mgr Eugeniusz Wilgocki /autor sprawozdania/ przy udziale mgr Anny Uciechowskiej-Gawron. Finansował WKZ w Pile. Pierwszy sezon badań. Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza. Założenie zamkowe - pałacowe.

Badania wykopaliskowe, poprzedzone badaniami wiertniczymi i sondażowymi miały na celu zbadanie całości nawarstwień związanych z grodem wczesnośredniowiecznym, który egzystował w tym miejscu przed powstaniem obecnego założenia zamkowe - pałacowego.

Wykop archeologiczny o wymiarach 7,0 x 7,5 m /52,7 m² powierzchni/ usytuowany został w południowej części dziedzińca obecnego założenia pałacowego, w obrębie majdanu grodziska potwierdzonego badaniami wiertniczymi. Ogółem odsłonięto 5 warstw kulturowych zawierających obiekty związane z działalnością gospodarczą mieszkańców grodu oraz dużą ilość materiałów ceramicznych i przedmiotów z rogu, poroża, kości, skóry i żelaza.

Do najistotniejszych obiektów archeologicznych należy zaliczyć dwie studnie drewniane, zlokalizowane w części południowo-wschodniej wykopu. Studnie są różnocoasowe, zbudowane różnymi technikami, przecinające się częściowo. Na poziomie warstwy IV i V odsłonięto rozwaliska dużych chat drewnianych oraz fragmenty drewnianej podłogi.

Materiały ceramiczne i sytuacja stratygraficzna wykopu pozwala sądzić, iż osiągnięty poziom warstwy V należy odnieść najwcześniej do przełomu XII/XIII wieku. Nie osiągnięto jeszcze warstw pozwalających na określenie początków istnienia grodu.

W części północnej i południowo-wschodniej założenia sankowego w obrębie 7 wykopów son-
dazowych natrafiono na liczne relikty mury. Są one związane z zamkiem średniowiecznym oraz
nowożytnym układem założenia pałacowego i jego układem wodno-kanalizacyjnym. W wykopach sondażo-
wych zlokalizowanych w obrębie piwnic natrafiono na fragmentaryczne palowanie gruntu przy funda-
mentach założenia pałacowego.

Badania będą kontynuowane.

WIMNIANKA, gm. Horodko
woj. rzeszowski
Stanowisko 6

patrz
epoka brązu

WILKOWICE, gm. Wartkowice
woj. sieradzkie
Stanowisko 1

patrz
okres halstański

WŁADYSŁAWO
woj. gdańskie
Stanowisko 4

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadził mgr Jan Kucharski przy współdzia-
niu: mgr Barbary Spigarskiej, doc. dr. Romana Gołę-
biewskiego, mgr inż. Wojciecha Rossy, mgr. Włodzi-
mierz Kowalewski. Konsultant badań - dr Barba-
ra Lepówna. Finansował MKI w Gdańsku oraz Muzeum
Archeologiczne w Gdańsku. Pierwszy sezon badań.
Osada Wczesnośredniowieczna.

Stanowisko położone jest na wschód od drogi z Pucka do Władysławowa, na zapleczu połud-
niowo-wschodniej części ulicy Geodatów.

Założono 4 wykopy w tym 1 ratowniczy o łącznej powierzchni ponad 9,5 ara. Eksplorowano
do głębokości 0,6 - 1,5 m od powierzchni. W jednym z wykopów poszukiwano - z wynikiem negatywnym
- cmentarzyska wczesnośredniowiecznego.

Przy pomocy wierceń został określony zasięg występowania osady na około 100 x 200 m.
Znajdowała się ona przy niewielkim zbiorniku wodnym. W 3 wykopach odsłonięto łącznie 12 obiektów
osadniczych w tym 4 paleniska z przepalonymi kamieniami, polepą glinianą, fragmentami węgla drzew-
nego, kośćmi zwierzęcymi, łuskami rybnymi brąz pestkami owoców. Ponadto odkryto liczne fragmenty
ceramiki, żelazne przedmioty użytkowe: sierp, fragment noża, sprzączkę od pasa; fragment ościenia
oraz fragment kościanego grzebienia.

Odkryto liczne interesujące ślady po kółkach drewnianych, które po dalszych badaniach i
głębszej analizie mogą rzucić ciekawe światło na konstrukcje ścian domów. Do badań geomorfologicz-
no-palinologicznych pobrane zostały próbki torfu z nasady Półwyspu Helskiego oraz z brzożę zatok
na wschód od stanowiska. Zapoczątkowano opracowywanie geofizycznych badań przy pomocy metod elek-
trooporowych, w celu umożliwienia szybkiego określenia w przyszłości zasięgu, rozmiarów oraz kształ-
tu obiektów osadniczych.

Materiały są przechowywane w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Badania będą kontynuowane.

WOLA PIEKARSKA, gm. Dobra
woj. kubiński
Stanowisko 2

patrz
okres wpływów rzymskich

WOLBÓRZ |
woj. piotrkowskie
Stanowisko 2

patrz
późne średniowiecze

WOLIN, gm. Wolin
woj. szczeciński
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Kultury Materialnej
Pracownia Archeologiczna
w Wolinie

Badania prowadzili: doc. dr hab. Władysław Filipow-
iak /kierownik badań/ i mgr Jerzy Wojtasik. Finan-
sował IHKM PAN. Ósmy sezon badań. Wczesne średnio-
wiecze /2 poł. IX - IX/X w./

Kontynuowano badanie w dzielnicy przystankowej Staro Miasta /stanowisko wykopaliskowe
8/. Wyeksploatowano warstwy: XVI, XVII, XVIII i częściowo XVIII, w północnej części wykopu. W
warstwie XVI /datowanej roboczo na przełom IX/X wieku wystąpiły jarzma - prawdopodobnie pozosta-
łość po ulicy prowadzącej od miasta w kierunku nabrzeża. Między potężną nietypową konstrukcją
wbitych słupów i dranic odkryto stępkę statku, której większa część jest ukryta w zachodniej
ścianie wykopu. Część widoczna mierzy 2,6 m.

W warstwie XVII datowanej roboczo na 2 połowę IX wieku odsłonięto zwalisko grubych kłód,
konarów, belek, dranic i pian drzewa. Drewno było opalone, co świadczy o szalejącej wówczas po-
żarze. Pod tym zwaliskiem rozpościerała się faszyna, określona, jako warstwa XVIII. Faszynę można
wstępnie datować również na 2 połowę IX wieku. Ponadto faszynie pojawiły się nowe konstrukcje dre-
niane: palisada silnie pochylona ku rzecze Dziwnie oraz bliżej nieokreślone zabudowanie. Konstruk-
cje te określono, jako warstwę XVIII, datowaną roboczo na połowę IX w.